

IN MEMORIAM. НЕЧИТАЙЛО ВАЛЕРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ (1963 – 2020)

У пам'ять про Валерія Нечитайла – романтика щонайсміливіших ідей

15 січня 2020 року нумізматичну спільноту України та найближчого закордоння шокувала страшна новина – відійшов у вічність Валерій Володимирович Нечитайло. Суттєвий внесок він зробив не лише в нумізматику, а й у сфрагістику та ставропігію. По батькові Валерій – нащадок двох козацьких родів – Нечитайлів та Козачуків, які ведуть свій рід з давнього Поділля.

Народився 18 липня 1963 року в місті Шепетівка Хмельницької області в Україні в родині державних службовців. Загальноосвітню школу закінчив у Києві 1981 року. Уже у шкільні роки у Валерія проявлявся активний інтерес до предметів минулих епох, тоді ж з'явився перший досвід створення колекції, яку, як згадував він сам, у дитинстві поповнював за рахунок кишенькових грошей, зекономлених на шкільних обідах. Це не дивина для людини, яка вже з ранньої юності готова була присвятити вивченню старожитностей все своє життя.

Вищу освіту здобув у період з 1982 по 1987 роки у Військовому Червонопрапорному інституті Міністерства оборони СРСР (м. Москва), де успішно закінчив юридичний факультет. З 1987 по 1989 рік працював у слідчих органах військової прокуратури в місті Актобе (Казахстан), а протягом 1989 – 1991 років – у м. Душанбе (Таджикистан). З відновленням незалежності України повернувся до Києва, де зайнявся приватною адвокатською діяльністю.

Валерій Володимирович постійно переймався проблемою порятунку та збереження історичних пам'яток України. У 1995 році брав активну участь у відновленні церкви в с. Онишківці Шепетівського району, яка була знищена у 1940 році. Самостійно оволодівши навичками чистки та реставрації предметів старовини, «повернув до життя» безліч монет, натільних хрестів, ікон.

«Під час конференції «Білоруському рублю – 25!» у м. Раубічі, Білорусь, 2019 р.»

1997 року вступив до Українського козацтва. Значну увагу Валерій Нечитайло приділяв підтримці православної віри в Україні, патріотичному вихованню молоді. За активну участь у розвитку Козацтва Запорізького в Україні нагороджений орденом «Козацька слава» III ступеня. Любов і глибокий інтерес до періоду Козацької доби відобразилися і в нумізматичних пошуках Валерія. В козацькому русі був радником з історичних питань Верховного Отамана України та Діаспори, гетьмана МГО «Козацтво Запорозьке»; посвячений гетьманом в генерал-осавули.

З особливими романтичними почуттями Валерій Володимирович очікував настання нового тисячоліття. До 2000 року від народження Ісуса Христа він дбайливо готувався: зібрав наукову колекцію з 2000 року натільних хрестів, які ретельно дослідив, видав окрему монографію. За заслуги перед Православною Церквою нагороджений орденом «Різдво Христове – 2000».

У 2000-их очолював Київський міський клуб «Нумізмат». У 2010 році на честь 30-річного ювілею «Нумізмату» організував та успішно провів перший ювілейний нумізматичний аукціон.

Наукова спадщина Валерія Нечитайла – це й безліч нумізматичних каталогів, які стали опорним матеріалом для багатьох колекціонерів. Сьогодні серед нумізматів чимало й тих, хто почав займатися колекціонуванням, познайомившись з роботами Валерія Володимировича.

Валерій Нечитайло був людиною найсміливіших ідей – частиною його наукових пошуків був пошук доказів карбування українськими козацькими гетьманами власної монети, дискусія про яку почалася ще на початку ХХ століття. У процесі вивчення нових скарбів, які стали відомими в результаті аматорських пошуків, дослідникові вдалося виявити безліч раніше неопублікованих і невідомих нумізматам різновидів монет найрізноманітніших часів, – від епохи Античності до Нового часу. Досліджуючи монети, Валерій завжди надавав значення навіть найдрібнішим деталям, ретельно і скрупульозно вдивляючись у лупу, кожен раз намагаючись відкрити нові промовисті деталі знахідок. Відкритий і щирий у науковому пошуку, завжди готовий до співпраці, Валерій охоче ділився матеріалами зі свого зібрання, в дискусіях про нові ідеї ніколи не відчував втоми. Зображення безлічі предметів старовини з його колекції увійшли до найрізноманітніших нумізматичних каталогів і публікацій.

Валерій Володимирович брав активну участь у міжнародних наукових нумізматичних конференціях, в тому числі в Польщі і Білорусі. Закінчив аспірантуру Центральноукраїнського національного технічного університету (м. Кропивницький) при кафедрі суспільних наук, інформації та архівної справи. Підсумком навчання в аспірантурі стала успішна підготовка під науковим керівництвом професора Василя Михайловича Орлика та захист дисертації на тему: «Грошовий обіг Гетьманщини у 1648 – 1764 рр.» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. У дисертації вперше в українській і світовій історичній науці комплексно і глибоко проаналізовано основні проблемні питання історії грошового обігу Гетьманщини від початку Національно-Визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького до введення Другої Малоросійської колегії та ліквідації автономії Гетьманщини. Особлива увага дослідника була сфокусована на питанні економічної експансії та агресії Московії стосовно українських земель, що здійснювалося шляхом проведення невдалих грошових реформ та фінансових експериментів.

Якось у процесі підготовки до захисту Валерій розповів ще про одне своє досить романтичне бажання-мрію – скупатися у всіх, навіть найдрібніших, річках Київщини. Світанок 21 червня 2019 року – день захисту дисертації – був обраний Валерієм для особливого, «культового» запливу у водах р. Трубіж з її переяславського берега. Захист дисертації успішно відбувся у Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті ім. Григорія Сковороди. Після захоплюючого виступу Валерія Володимировича одноголосно проголосували за присудження йому наукового ступеня всі члени спеціалізованої вченої ради.

Крім професійної наукової діяльності Валерій Нечитайло займався й популяризацією української історії у ЗМІ, завжди був бажаним і надзвичайно цікавим гостем на радіо й телебаченні, у спілкуванні з представниками преси.

Валерій Нечитайло під час виголошення доповіді про новий різновид солідів XVII століття карбування Сучави із зображенням храму. Міжнародна наукова нумізматична конференція «Білоруському рублю – 25». Національний Банк Республіки Білорусь, п. Раубічі, Білорусь, 2019 рік.

Ще багато було у планах Валерія Нечитайла: видати монографію про грошовий обіг Гетьманщини, скласти каталог різновидів дрібної срібної монети – солідів XVI–XVIII століть, увести до наукового обігу раніше неопубліковані монети київського князя Володимира Ольгердовича. Уже була майже готова до друку книга про загадки історії Стародавньої Русі, заснована на раніше неопублікованих монетах, звислих печатках, перст і багато іншого.

У родинному житті Валерій був щасливим батьком 5 дітей: дочок Ольги, Тетяни, Юлії, а також синів Назара і Михайла.

Дисертант Валерій Нечитайло на засіданні спеціалізованої вченої ради 21.06.2019 року. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди», 2019 рік.

«Доповідь Валерія Нечитайла на конференції «Білоруському рублю – 25!»
у м. Раубічі, Білорусь, 2019 р.»

Вічна пам'ять!
16.01.2020 року

Підготували:
Орлик Василь
Бойко-Гагарін Андрій

Праці Нечитайло Валерія Володимировича

1. Кайль В.А., Нечитайло В.В. Каталог нательных христианских крестов, подвесок и накладок с изображением креста периода Киевской Руси X-XIII вв. Киев: Максим, 2006. — 190 с..
2. Нечитайло В.В. Грошовий обіг Гетьманщини 1648-1764 рр. автореф. дис. на здобуття наук. ступ. кандидата істор. наук. спец. 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Переяслав-Хмельницький, 2019. 17 с.
3. Нечитайло В.В. Грошовий обіг Гетьманщини 1648-1764 рр. дис. на здобуття наук. ступ. кандидата істор. наук. спец. 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Кропивницький, 2019. 250 с.
4. Нечитайло В.В. Джерела дослідження грошового обігу на території козацької держави України-Гетьманщини у 1648-1764 роках. Соціум Документ Комунікація: збірник наукових статей. Серія «Історичні науки». Вип. 6. Переяслав-Хмельницький, 2018. С. 153-181.
5. Нечитайло В.В. Знаки Рюриковичей, принадлежащие великим князьям Киевским X-XIII века. Киев, 2012. 48 с.
6. Нечитайло В.В. Исторические периоды денежного обращения в Украине и их краткая характеристика. Нумизматика и фалеристика. № 2. Киев, 1997. С. 8.
7. Нечитайло В.В. Імітація коронних шостаків Яна II Казимира з датою «1660». Етнічна історія народів Європи. № 1. Київ, 2019. С. 23-26.
8. Нечитайло В.В. Інформаційний потенціал Інтернет-ресурсів у вивченні проблем грошового обігу України-Гетьманщини. Соціум Документ Комунікація: збірник наукових статей. Серія «Історичні науки». Вип. 7. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 77-87.
9. Нечитайло В.В. Каталог античных монет Ольвии VI в. до н.э. – III в.н.э. Первым ольвийским монетам – «ассам» 2500 лет. Киев, 2000. 123 с.
10. Нечитайло В.В. Каталог бронзовых статеров Боспорского царства III-IV веков н.э. Киев, 2013. 45 с.
11. Нечитайло В.В. Каталог древнерусских печатей X-XIII веков. Том 1. Древнерусские печати Великих князей Киевских и Митрополитов Руси. Киев, 2012.
12. Нечитайло В.В. Каталог древнерусских печатей X-XIII веков. Том 2. Печати князей Русских, посадников, епископов, должностных лиц. Киев, 2013.
13. Нечитайло В.В. Каталог монет Древнерусского государства III-XIII века. Киев, 2011. 79 с.
14. Нечитайло В.В. Каталог монет крымского хана Шахин-Гирея. Киев, 2012. 44 с.
15. Нечитайло В.В. Каталог монет України періоду козаччини XV-XVIII ст. Київ: Київська книжково-журнальна фабрика, 2011. 60 с.
16. Нечитайло В.В. Каталог подільських, молдавських і валаських монет, що були в обігу на Україні у XIV – XVII ст. Київ, 2014. 112 с.
17. Нечитайло В.В. Каталог серебряных статеров Боспорского царства III века н.э. Киев, 2011. 63 с.
18. Нечитайло В.В. Каталог християнських нагрудних виробів мистецтва періоду Київської Русі (X - XIII ст.). Киев: Максим, 2000. - 94 с.
19. Нечитайло В.В. Мини-каталог польско-литовских монет, обращавшихся на территории Украины в XIV – XVIII вв. Нумизматика и фалеристка. № 2. Киев, 1997. С. 9-17.

20. Нечитайло В.В. Мини-каталог польско-литовских монет, обращавшихся на территории Украины в XIV – XVIII вв. Нумизматика и фалеристка. № 3. Киев, 1997. С. 11-22.
21. Нечитайло В.В. Мини-каталог польско-литовских монет, обращавшихся на территории Украины в XIV – XVIII вв. Нумизматика и фалеристка. № 4. Киев, 1997. С. 9-10.
22. Нечитайло В.В. Нові знахідки севських чехів 1686 року на території України. Збірник наукових праць. Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. № 28. Київ: УТОПК, 2019. С. 267-270.
23. Нечитайло В.В. Українські монети Визвольної війни періоду 1648-1654 рр. та монети Петра Дорошенка періоду 1665-1676 рр. Збірник наукових праць. Грошовий обіг і банківська справа в Україні: минуле та сучасність. Львів, 2005. С. 224-225.
24. Нечитайло В.В. Фальшування монет Речі Посполитої та Західної Європи на території козацької Держави України. *Studia I Materialy «Forum Numizmatyczne, Pieniadz I Mennice»*. № 3. Białystok, 2019. S. 103-110.
25. Нечитайло В.В. Щодо новітніх досліджень питання обігу в Україні московських ефімків з ознаками. Український селянин. Вип. 20. Черкаси, 2018. С. 35-54.
26. Нечитайло В.В. Юбилейный аукцион № 1 Киевского «Нумизмат-Клуба». Киевскому клубу 30 лет. Киев, 2010.
27. Нечитайло В.В., Єрмаченко І.Г., Замеховський Є.І. Каталог трояків та шестаків Сигізмунда III Вази (1618-1627 рр.). Київ: ЮСТОН, 2018. 47 с.
28. Нечитайло В.В., Замеховський Є.І. Каталог монет XVII ст. 1/24 талера, карбованих у Речі Посполитій і на пов'язаних з нею територіях. Київ: Huss, 2016. 192 с.
29. Нечитайло В.В., Михайлов С.Л. Каталог античних монет Скифії, Березани, Никонія, Тиры, Керкинитиды. Киев, 2000. 80 с.
30. Нечитайло В.В., Нечитайло А.В. Каталог энколпионов Древней Руси XI - XIV ст. Киев, 2009. 132 с.